

slovenska, sedež deželnemu zboru, deželnej vladi, c. k. namestniji, raznim uradom in zavodom tako, da štajerski davkoplačilci gotovo več kakor 1 milijon goldinarjev denarja vsako leto graškemu mestu v prid žrtvujemo; še teater jim plačujemo! A Slovenci doplačujemo gotovo $\frac{2}{3}$. Tega graški gospodje liberalci nič niso pomislili, marveč se delajo, kakor da bi sami Nemci na Štajerskem živeli. V svojej strasti ne privoščijo slovenskim sodeželanom niti betvice narodnih pravice ter tako sami te od sebe suvajo. Zato pa bodo graški liberalci kmalu slišali odgovor, kateri jim na tako strastno brezobzirnost gre. Slovenci ga jim dolgo ne ostanemo dolžni! Štajerski liberalci v svojej strastnej brezobzirnosti, svojej „teutonsko-prusačkej“ nestrpljivosti in črnem sovraštvu do Slovanov sami najbolj delajo na to, da ne bode miru, dokler se ali ne razidemo, ali pa nemški konservativci kormila v roke ne dobijo in krivic ne popravijo.

Knez Al. Liechtenstein o sedanjem šolstvu.

II. Ljudska šola je prvi obrazujoči zavod vsakemu omikanemu narodu, vsakdanji kruh prosvetin. Ta kruh pa mora biti priprost, zdrav, tečen in prebavljiv. Vedno ima sestavljen biti iz tistih prvin, a ne da bi ž nja sestavljanjem menjavalo se, kakor bi se vsakokrat ljudem izljubilo. Svrha ali namen mu je, duševno in uravno otroke toliko izobraziti, da zamorejo potem krenoti na katerobodi pot v razne stanove človeške družbe. Pomagati jim ima, da si naberó toliko znanostij in čednostij, da jim bo mogoče postati hasnoviti in delavni ljudje. Nima jim torej nič posebnega, podrobnega podajati, ampak prvine izročevati, podlago, dno ali temelj zidati, a ne kinčati ali zalšati. Globoko in trdno vzdano dno jim ima dati, da se pozida vrhka nja poslopje vsega nadalejšnjega življenja. Pravi plitujaki (rezano kamenje), neskrhljivi, morajo se v ljudske šoli položiti. Po mojih mislih je poduk v malih šolah podlaga vsem znanostim, vendar ravno za tega voljo ne smeje dalje segati, kakor sploh ogromna večina prebivalstva navadno v omiki prodira. Kdor hoče dalje izomikati se, ta stopi uže iz večine na stran in naj torej poišče sebi primernih sredstev, večjih šol. Ljudska šola se pa ima s tem zadovoljiti, česar je vedeti in se navaditi treba ogromnej večini omikanega naroda. Torej: krščanski nauk, brati, pisati in računati, to so štirje najpotrebnejši predmeti. Ti 4 predmeti so dovolj širni, da izpolnijo šolski čas, pa tudi dovolj priprosti, da so otročjemu duhu pristopni. Vse drugo je ali pretežavno, ali, če tudi otročje sposobnosti ne presega, vendar itak skromni za šolanje odmerjeni čas preveč krči. No, kako pa je zastran tega v novejši šoli. Zlatega časa potratijo z množino predmetov, ki se jako površno razlagajo in torej drugo niso, nego dobrovoljska gurača. Novošegui učitelji razlagajo otrokom o špektralnej analizi, o interferenciji in

polarizaciji svetlobe, o teleskopih, mikroskopih in jako pogosto o naturoznanskih hipotezah, katerih ne razume prav niti učitelj sam, kamo li še ubogi fantič ali deklica na šolske klopi!

Kakšni so pa nasledki takemu šolanju? Otroci v poglavitnih, najpotrebnejših predmetih zaostajajo. Ne znajo pri izstopu iz šole prav brati, ne lepo in pravilno pisati, ne spretno računati. Da tega svet trdneje ne zvê, temu je krivo to, da so javne skušnje odpravili. Občestvo se ne more tako lahko, kakor poprej, samo prepričati, ali šolstvo napreduje ali pa leze nazaj. Kar vero in krščansko obnašanje zadeva, tukaj smo pa uže bolje podučeni, da ni tako, kakor bi moglo biti. To nam, žali Bog, vsakdanja skušnja le preveč jasno kaže. Mislim, da ne sodim preostro, ako rečem, da očetje novega šolstva niso celo brez nakane krščanski nauk skrčili, njegovo razlaganje oteškočili, verske vaje oškodili in celó opravljanju sv. spovedi in sv. obhajila zadržkov in napotkov nastavili. Ker upliv vere peša in sredstev pomanjkuje, s katerimi se mladina v strogem redu drži, zato so uspehi novošegne odgoje jako slabi. Nečem o tej reči dalje govoriti. Zavračam slavno gospodo le na pritožbe učiteljev na učiteljskih shodih, da z razposajeno mladino ni rinjati več!

(Konec prihodnjic).

Gospodarske stvari.

Zastrupljenje in pomočki v prvi sili.

M. Največ nesreč po zastrupljenji na deželi se zgodi s strupenimi gobami ali glivami. Ljudje gobe ali glive radi jedó, pa tudi lahko do njih pridejo. Da se strupene od dobrih in nenevarnih gob ločiti znajo, temu je treba natančnega poznanja gob. Znamenja, kakoršna se navadno kot zanesljiva učé, tudi niso vsakokrat popolnem varna. Tako se priporoča, naj se z gobami ali glivami kaka srebrnina, n. pr. srebrna žlica, srebrni denar, bela čebula, kos črste krušne sredice vred kuha in če ta pridjana stvar po kuhi še kaže svojo prejšnjo, čisto, naravno barvo, tako so one glive neškodljive in dobre. Skušnja pa je že pokazala, da povedane stvari bele ostanejo, tudi če so se s strupenimi gobami vred kuhale. Dalje se uči, da se strupene in škodljive gobe na tem spoznajo, da imajo, če jih človek v roko vzame in prelomi, nekakšen zopern, grd duh in ravno tak okus. Tudi kmalo po prelomu na robah barvo spremeni. To so dobra precej zanesljiva znamenja, pa vendar ne za vse strupene gobe. Nekatere neškodljive sorte preminjajo na prelomljenih robih tudi svojo barvo, med tem ko nekatere strupenih sort tega ne storé. V nekaterih mestih ima tržna policija ukaz, da ne pusti več ko 4 sorte gob ali gliv na trgu prodajati in tako je gospodinja pri nakupovanji gliv precej brez skrbi. Po kmetih se-